Bygg for bedre helse

Hvis arkitektene tar mer hensyn til menneskelige behov når de tegner, vil det gi helsemessige gevinster. Det mener arkitektenes egen organisasjon NAL –Norske Arkitekters Landsforbund – og Helsedirektoratet.

– Omgivelsene våre må formes slik at de virker inkluderende og tilrettelagt for alle. Inkludering skaper trivsel, trivsel er velvære og velvære virker forebyggende, slår arkitekt Birgitte Skjerve i NAL fast. Hun leder programkomiteen for høstens arkitekturdag, som arrangeres av NAL og Helsedirektoratet, og kommenterer konferansens tema «Folkehelse og arkitektur. Sykt lykkelig!».

24. november inviteres arkitekter, byplanleggere, eiendomsutviklere og andre ansvarlige til å tenke nytt om hvordan framtidens byrom skal utformes til alles beste. Programmet er en del av en større satsing på folkehelse og arkitektur.

Det er godt dokumentert at det er sammenheng mellom våre omgivelser, trivsel og integrering, og derfor utfordres arkitektene til å tenke mer på brukernes ulike behov i planprosessen, enn tilfellet er i dag.

Arkitekt MNAL Birgitte Skjerve leder programkomiteen for årets Arkitekturdag og arkitektur og folkehelse.

Godt liv for alle

– Dette handler om folkehelse og sosial bærekraft, at alle i samfunnet skal inkluderes, at alle representerer ressurser som bør nyttes, forklarer Birgitte Skjerven.

Når hun sier alle, er det ikke snakk om antall, men at vi er mange slags folk. Og hun reiser spørsmål om vi tåler alle.

– Utfordringen er at vi mennesker er forskjellige og har svært ulike behov. Vi som arkitekter må bli mer bevisst hvem vi tegner for og analysere behov bedre, sier hun.

Hun spissformulerer: I dag tegner ofte arkitekten for seg selv, en voksen arbeidende person. De vet også at det finnes noen barn og eldre, men disse og resten er det reglementet for universell utforming som tar seg av.

Økt fokus på menneskelige behov gir bedre arkitektur, som skal gjøre oss «sykt lykkelig»

Mangfold

På skisser av nye områder vises vellykkede mennesker på café med en «latte» i hånda, lekende barn og noen eldre som koser seg på en benk. Et slikt mangfoldig folkeliv bør også kunne fotograferes når bygget er ferdig, mener lederen for programkomiteen av arkitekturdagen.

– Vi har mye å lære av produktdesignere. De designer ikke noe før de vet alt om brukeren og behovene. Vi må helt klart også se på nye former for medvirkningsprosesser, sier hun.

Mange er i gang

Mange tenker allerede nytt og utenfor boksen. Hun viser til både norske og utenlandske prosjekter; blant annet samlokalisering av skoler og sykehjem, nye typer institusjon for demente og parkområder tilrettelagt for rusmisbrukere.

Hun ser for seg en framtid der institusjoner blir en integrert del av bybildet.

– Beboere på et sykehjem kan også skape liv i gatene. I stedet for å ha egen frisør på «hjemmet» kan de eldre benytte «frisøren over gata». Arbeidsledige kan vanne og luke i de grønne oasene vi må få flere av, tenker hun høyt.

Hun peker også på at overgangen mellom inne og ute er viktige områder.

– Det som er inne skal gi noe til det som er ute. Ta for eksempel et bibliotek. Det koster ikke penger å gå inn. Selv de uten penger kan få eierskap til dette rommet. Ligger det på gateplan og har plasser man kan

sitte, får det flere funksjoner og er tilgjengelig for flere, sier hun.

Grunnideen bak planleggingen av nye Hauskvartalet er en mer inkluderende by med ulike boformer.

I planleggingen av det nye Hauskvartalet i Oslo er det jobbet etter en planleggingsmodell der bruker og utbygger samarbeider om felles mål.

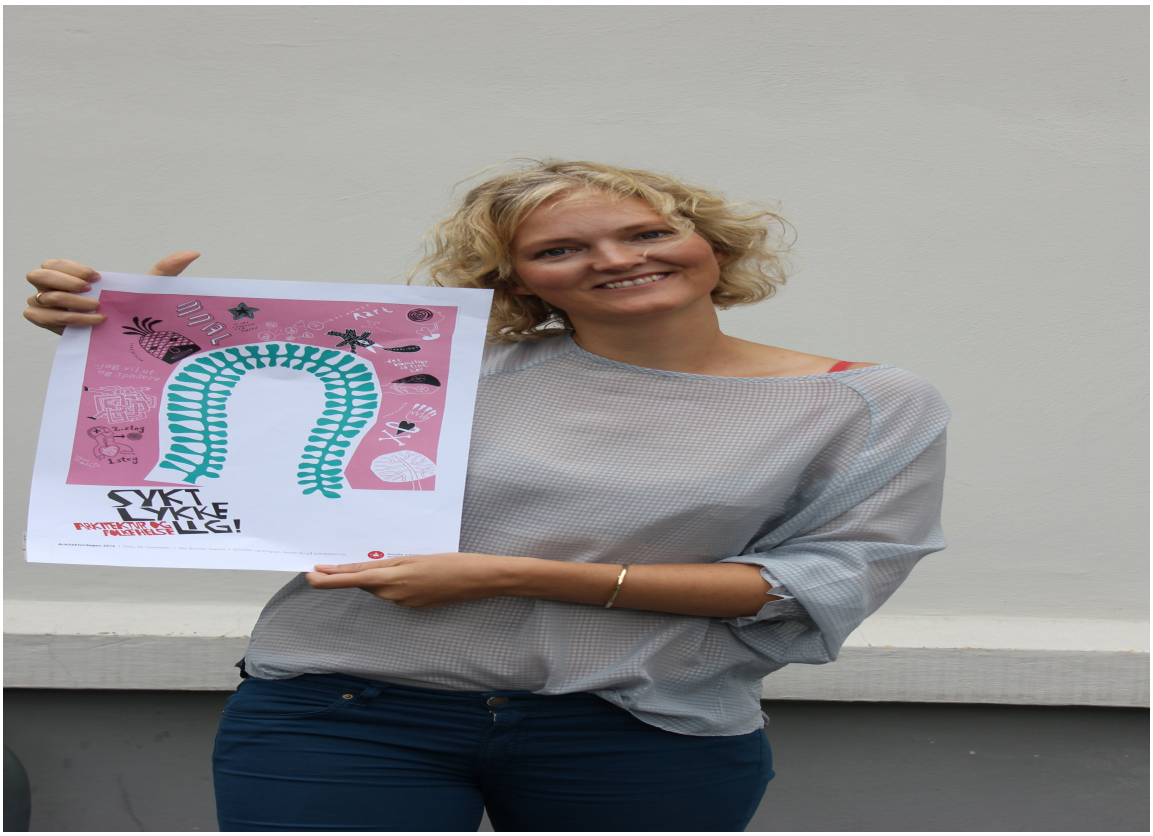
Må tenke nytt om økonomi

Skjerve tror at når arkitekter analyserer situasjonen, ikke bare i forhold til fysiske omgivelser for å få det til å gå opp, men også menneskene, kan det bli skapt mye spennende arkitektonisk.

Men det er ikke bare arkitektene som skal utfordres til å tenke nytt. Politikere, reguleringsmyndigheter, byplanleggere og byggherrer må også på banen. Som alt annet handler det om økonomi. Fordi det ikke finnes måter å måle verdien av trivsel på, taper gode intensjoner kampen i budsjettforhandlinger.

– Vi må ikke bare tenke kostnad, men se på hva bygget kan gi til samfunnet. Derfor vil vi etterlyse flere konsekvensutredninger om arkitektur og folkehelse, sier Skjerve.

Programkomitéen for årets arkitekturdag har bestått av to eksperter på folkehelse og fire arkitekter. De mener at i behovet for helsefremmende tiltak, ligger det et kjempestort potensiale for arkitektene.

Birgitte Skjerve mener at vi ikke bare kan fortsette og tenke kostnad. Vi må tenke på hva byggene kan tilføre samfunnet.

Sentrale spørsmål

Under konferansen reises spørsmålene:

Hva er folkehelse?

Hva har arkitektur og folkehelse med hverandre å gjøre?

Hva er koblingen mellom folkehelse og sosial bærekraft?

Hvilke utfordringer er det Norge har på dette feltet?

Hvordan kan vi planlegge for folkehelse og livskvalitet?

Hvilke verktøy og metoder fremmer sosial bærekraft og gir helsebringende arkitektur.

Arkitekturdagen arrangeres 24. november på Det Norske Teateret i Oslo. Mer om program og påmelding finner du på www.arkitektur.no.

Mer informasjon:
www.arkitektur.no